

Nieuwsbrief

Vrienden van de Antwerpse Madonna's

Afgiftekantoor Antwerpen

Halfjaarlijks tijdschrift, nr. 6 [4de jaarg. (2005), nr. 1]

vu: R. Vanoystaeyen,

Vremdesesteeweg 92, 2530 Boechout

Nieuwsbrief Vrienden van de

Antwerpse Madonna's

van bloemkool naar Madonna

Voorwoord

De overdracht van kennis en gevoeligheden vormen als het ware een brug tussen het verleden en het heden. De prachtige madonnabeelden die onze stad zo sieren geven een gevoel van schoonheid dat meezeilt naar de toekomst.

Het stedelijk samenleven is een dagelijks gebeuren, een verhaal, waar mensen telkens opnieuw bij betrokken zijn. De historische kern van de stad met zijn talrijke monumenten en gevelbeelden bewijst dit voldoende.

Ook vroeg in de 19de eeuw, vanaf de stichting van België, zie wij de gevoelige aspecten van onze stad door kunstschilders, etsers en later ook fotografen, in beeld gebracht. Wij denken o.m. aan geschilderde stadszichten van F. Bossuet, J.-M. Ruyten, tekeningen en etsen van J. Linnig en de foto's van E. Fierlants. Merendeels zien wij op deze kunstwerken calvariebeelden op bruggen, madonnabeelden op pompzuilen en hoekpanden.

Heden vragen de vele musea onze aandacht voor tal van onderwerpen en evenementen. Ook de Schelde met zijn kaaien en wandelterassen, het uitdeinen van het stadsleven naar het Eilandje, dit alles zijn ankerpunten van een 'kloppend hart' voor onze stad aan de stroom.

Vrienden van de Antwerpse Madonna's hebben dit zeer goed begrepen. Reeds twee jaren zijn wij samen onderweg en wij zullen elkaar blijven steunen.

Leo baron Delwaide, schepen van Haven en Diamant
voorzitter Vrienden van de Antwerpse Madonna's

Te zien op de erfgoeddag

Vele handen...

zijn betrokken bij het onderhoud van de Antwerpse gevelbeelden. Hier de afname van de Madonna Lange Doornikstraat 27, nu in behandeling in het restauratieatelier van de Academie. – Foto Carolien van der Star, 2004-03-11

Erfgoeddag – zondag 17 april 2005 – Gevaar!

Gevaar dreigt altijd wel ergens, zo ook voor gevelbeelden. Zijn zij officieel beschermd, niet-beschermd? Worden zij onderhouden?

Onderschatting van hun waarde vormt een bedreiging voor behoud. Het waardevolle van dit erfgoed wordt spijtig genoeg onderschat. Het betreft hier beelden gemaakt door mensen, voor mensen. Het gaat dus niet louter om hun artistieke of symbolische waarde maar ook over – al dan niet – historische waarden.

Wij verwachten u zeker in de Academie voor Schone Kunsten waar u de samenwerking tussen Voor Kruis en Beeld en de studenten van de opleiding Conservatie/Restauratie studio STEEN onder leiding van docente Carolien van der Star kunt volgen. Het loont de moeite.

Praktisch

Wanneer: Zondag 17 april 2005, van 10 tot 18 uur.

Waar: Opleiding C/R, studio STEEN. Inkom via de parking Blindestraat, en dan aan de linkerhand, van een blokje (zwarte) nieuwbouw, de zwarte deur.

Wat: Presentatie van en door het werk van de studenten C/R Steen, betreffende de Madonna-beelden.

Presentatie het project *Salut*, laserreinigingen.

Presentatie van databanken met kunsthistorische gegevens en foto's van gevelbeelden.

Elk uur vertrekken rondwandelingen in de rest van het gebouw van de opleiding C/R.

Mogelijkheid voor een wandeling naar een gerestaureerd, herplaatst gevelbeeld is voorzien.

Meer: www.erfgoeddag.be
www.erfgoednet.be/antwerpen/

Onze-Lieve-Vrouw met Kind, Suikerrui, gevaarlijke barstvorming, inmiddels hersteld (zie p. 7).

Foto Kim Raymakers, zomer 2004.

Hebt ge reeds opgemerkt hoeveel slangen er boven uw hoofden vertrapeld worden door een moedige en vreedzame dame, onzelvevrouw?

Foto G. Hardy, 2004.

U was ook uitgenodigd...

- Margriet Dedroog, een van de vele aanwezigen bij de viering van Onze-Lieve-Vrouw tenhemelopgenomen, die doorging in de Antwerpse kathedraal op 14 augustus 2004 bezorgde ons volgende bijdrage.

“De eucharistieviering werd voorgegaan door E.H. Mannaerts, proost van Voor Kruis en Beeld. Het mooie mariabeeld de ‘Onze-Lieve-Vrouw van Antwerpen’ (16de eeuw), droeg voor deze gelegenheid haar prachtigste gewaden en was door mooie bloemstukken omringd. Het kathedraalkoor zong gekende Marialiederen. In zijn homilie wenste de priester een fijne feestdag aan alle Maria’s, Miekies, Myriams en allen die op een of andere manier de naam van Maria dragen en natuurlijk mochten onze moeders niet vergeten worden. Hij belichtte hierbij het mariabeeld vooraan rechts in de kerk (tweede helft 17de eeuw). Het valt op door haar persoonlijkheid afgebeeld als een lieflijke vrouw, een koningin staande op een door de hemel azuurblauw gekleurde werelbol. De slang als symbool van het kwaad dat zich rondom deze wereld kronkelt. Maria met het kind op de arm zal het kwaad overwinnen en zet haar voet op de kop van het serpent terwijl Jezus met de kruis staf in de hand een duwtje bijgeeft. De welluidende stem van onze proost galmde hierbij door het kerkruim.

In Antwerpen kennen wij een grote Mariadevotie die overal op ons toekomt, zowel in als buiten de kerkgebouwen. Op de hoeken van vele straten komen we haar beeltenis tegen. E.H. Mannaerts benadrukte dat tijdens de Franse bezetting vele beeldjes van de huisgevels moesten verdwijnen maar die later teruggeplaatst wer-

den, mede door de inspanningen van buurtgenootschappen. Voor Kruis en Beeld stelt zich nog steeds tot doel deze beelden te bewaren door ze te restaureren en te onderhouden.

Na de H. Mis gingen we nog met enkele leden napraten in een nabijgelegen gezellig binnenkoertje en dit onder het waakzaam oog van O.-L.-Vrouw. Spijtig voor hen die door omstandigheden deze middag niet hebben kunnen meemaken. Er volgen nog gelegenheden in de toekomst!”

- 70^e verjaardagviering VKB in Sint-Andrieskerk - 10 oktober 2004, 15u.

Na een eerlijke lofprijzing, muzikaal prachtig omlijst door sopraan Christel De Meulder en een mannenkoor o.l.v. Paul Verhezen, kreeg dank een belangrijke plaats, want een dankbaar gevoel schenkt vreugde, laten we dat vooral bewaren.

Madonnagevelbeelden in het straatbeeld hebben een meervoudige betekenis: oorspronkelijk de devotie, daaraan verbonden krijgt men de symboliek, vergeten we niet ze staan er ook in een kunsthistorische

context. Al deze referentiepunten doen een beroep op het collectieve geheugen.

In een overzichtstentoonstelling konden onze vrienden kennisnemen van de oprichtingsperiode van onze vereniging (1934), de werking door leden en wijkmeesters, de samenwerking met jonge kunstenaars en de restauratie/conservatie in de Academie. Dit alles werd medegedeeld in verschillende dossiers. Ook de geboorte van ons Madonnaboek in 2002, waar de verschillende elementen in de verf werden gezet, mocht niet ontbreken.

• Op 17 december 2004 bezorgde het Augustijnercentrum ons een schitterende benefietavond met het stuk van Felix Timmermans 'En, waar de ster bleef stille staan'. Een onzer vrienden zei na de voorstelling "ik hou van dit werk, ik heb de 'ster' in mijn jeugd jaren opgevoerd gezien door professionelen. Nu had ik schrik dat het stuk zou verkracht zijn, maar niets was minder waar... We hebben genoten, reeds van bij het binnenkomen, want we werden verwelkomt met een jenevertje!"

Wintersnoei maakt beelden beter zichtbaar

De jaarlijkse snoeibeurten van het Antwerpse openbare groen worden momenteel erg drastisch uitgevoerd. Dat geeft sommige overlommerde of overwoekerde beelden plots een heel ander aspect. Maar kort krijg je de kans mee te genieten van de innige moeder-en-kind-voorstelling die de Madonna op pomppijler van de Ossenmarkt zo speciaal maakt. Floris De Cuyper (1875-1965) maakte in 1947 helemaal geen klassiek beeld, let maar eens op de dubbel voorgestelde mijmering. Bijzonder is de expressie van het kind, dat met zijn armpje tegen zijn moeder aanleunend, al net zo zalig innerlijk geniet van hun samenzijn.

Ook de Calvariegroep in het Begijnhof van de Rodestraat toont in zijn kaalheid meer, al is het minder. Ervoor kon je amper vermoeden dat de beelden van Maria en Johannes achteraan onbewerkt, afgeplat waren. Wat doet vermoeden dat ze niet voor een vrijstaande opstelling waren bedoeld. W.S.
Foto's februari 2005.

Madonna-equipe

Met medewerking van de poetsploeg van het Museum Middelheim, die beschikt over een hoogtewerker, kon Voor Kruis en beeld op 8 december 2004 enkele facetten van het historische beeldenpatrimonium in het Antwerpse straatbeeld 'herstellen'.

Zo kon het gerestaureerde terracottabeeld van de Prekersstraat 57 worden teruggeplaatst. De vier jaar dat deze Lievevrouw aan de gevel ontbrak vond de eigenares wel een lange periode. Maar nu was ze blij, samen met de vele geïnteresseerde buurtbewoners, dat de Madonna terug in hun midden stond.

Hierna werd het opgefreste beeld 'O.-L.-Vrouw van de Eenzaamheid' in de Pieter van Hobokenstraat tijdelijk herplaatst. Ongelukkig genoeg zaagde medewerker Ward Buys hierbij in zijn duim. Maar er moest nog verder worden gewerkt...

Zijn persoonlijk 'kroonstuk' van de dag, de devotielantaarn van de Sint-Annakapel in de Keizerstraat, volledig opgefreste en hersteld door Ward, werd met een pijnlijke duim gehemonteerd. Dit unieke draai-exemplaar pronkt nu opnieuw in volle glorie.

Recente restauraties in situ

U wandelt wel eens door de stad, bezoek dan zeker volgende locaties:

- **Suikerrui 18** – In de zomer van 2004 werd door Kim Raymakers het gebarsten gevelbeeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind gerestaureerd, in opdracht van de eigenaar.
- **Haarstraat 14** – De Onze-Lieve-Vrouw met Kind van 'De Lantaarn' kwam in september 2004 aan de beurt. Dirk Lenaerts verzorgde de restauratie van het geheel (beeld, attributen, luifel en lantaarn) en bracht een veelkleurige polychromie aan op basis van de weergevonden oudste kleurenlagen. Het te verwijderen pakket verf telde een 30-tal lagen en was tussen 20 à 30 mm dik. Bij het opmerkelijk vaardig gekapte beeld kwam geen signatuur aan het licht. Voor de console kon de zeer harde Grèssteen worden herkend, het beeld zelf werd vermoedelijk uit de zachtere Gobertange-steen vervaardigd, wat – onder voorbehoud – kan wijzen op een 18de-eeuwse oorsprong. De restauratie gebeurde met financiële ondersteuning van barones Jansen.
- **Groenplaats 28-29**, aan de Sint-Pieterstraat – In oktober 2004 werd het gevelbeeld van Onze-Lieve-Vrouw ten-hemelopgenomen gerestaureerd door Geneviève Hardy. De nieuwe kleurenstelling was ook hier gebaseerd op de weergevonden oudste sporen. Het beeld zelf is een uit 1920 daterende kopie door Petrus De Roeck (1862-1931) van het in 1918 stukgevalen origineel. Dit wordt toegeschreven aan Michiel (I) Van der Voort (1667-1737). De restauratie gebeurde in opdracht van de eigenaar.

Boven: Suikerrui
Links onder: Haarstraat
Rechts onder, Groenplaats

Anekdote: bij de afwerking van de muur van de Haarstraat vond Dirk Lenaerts een verhevenheid vlak achter het beeld. Het bleek een nog enig eikenhouten, verguld kwastje dat overgebleven was van de luifel, en destijds, toevallig of niet, werd meegepleisterd in de muur. Zo was voor hem het authentieke model beschikbaar om de luifelrand getrouw te vervolledigen.

De Venusstraat

Venusstraat, hoek Lange Brilstraat

Dit beeld werd hermaakt, gebaseerd op een oude foto, op initiatief van Voor Kruis en Beeld en in opdracht van de eigenaar van het pand de Heer Wieland Janssens. Kunstenaar Geneviève Hardy plaatste op maandag 20 december 2004 terug een mooie Madonna op het pand én in het straatbeeld.

De verdwenen Madonna hoek Venusstraat en Lange Brilstraat, een foto van kort voor 1900.

Zie: THYSSEN, Aug. : *"Antwerpen vermaard door den eeredienst van Maria: Geschiedkundige Aanmerkingen over de 500 heiligen beelden in de straten van Antwerpen"*. Kennes : Antwerpen, 1902, p. 310.

Venusstraat 17

Aan de binnengevel van deze mooie woning, in een nis aan de inkomdeur, is een Antwerpse Madonna terug te vinden die al drie decennia uit het straatbeeld verdween.

De *'Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart'* werd door beeldhouwer Désiré Duwaerts (1850-1901) gekapt voor een nieuw winkelhuis, hoek Gratiekapelstraat en Keizerstraat 43. Ze werd daar in augustus 1885

in een speciaal voorziene nis geplaatst. Omstreeks 1972 kwam dit huis onder de slopershamer en kon de eigenaar van de Venusstraat het beeld redden.

Dit specifieke madonnatype, ontstaan in Rome in 1872, was in de 19de eeuw vrij populair¹. Je komt het op diverse plaatsen tegen. Onderscheidende kenmerken zijn: een staande Maria met een vierjarig Kind, zittend op haar linkerarm, dat beide armen spreidt. Maria wijst met haar rechterhand naar Jezus' hart, haar blik is neerwaarts gericht. Beiden zijn ongekroond.

1 - Zie: Theo Aerts, *'O.-L.-Vrouw van het H. Hart: theologische verschuivingen en iconografische variaties'*, s.l. [Borgerhout?], 1999. (Deze studie is slechts verkrijgbaar op enkele plaatsen, contacteer de auteur op het nr. 03 321 37 39).

Een gravure van André Vlaanderen, gebaseerd op een foto uit 1942.

Het mooie beeld van Onze-Lieve-Vrouw ter Schelde (Albert Poels 1903-1984)

Jos Dobbeleers, 'wijkmeester' van Voor Kruis en Beeld, stadsgids en bewoner van Antwerpen Linkeroever schreef voor 'Kerk en leven' (Antwerpen Linkeroever, 19 mei 2004, p. 1-2) een geïllustreerd artikel met bovenstaande titel. Voor deze Nieuwsbrief herwerkten we zijn bijdrage met ander, helaas minder overtuigend fotomateriaal.

9 maart 2000 was voor de parochie Onze-Lieve-Vrouw ter Schelde een droevige dag. Het sfeervolle kerkje dat hetzelfde jaar zijn 50-jarig jubileum moest vieren, brandde volledig af. De aanblik van de donkere ruïne bezorgde tal van parochianen een diep hartzeer.

De toren en het inkomportaal hadden de brand overleefd en reeds voor men aan de afbraak begon, speelde men met de gedachte om van het portaal een kapel te maken. De constructie van de kerkingang leende zich hiervoor wonderwel. Het schitterende plan werd uitgevoerd. De restanten van het kerkje en de toren werden afgebroken en, mits enkele aanpassingen en het nodige schilderwerk, verscheen er een prachtige kapel.

Het fraaie beeld van Onze-Lieve-Vrouw-Ter-Schelde dat de kapelgevel siert, had geen schade van de brand geleden. Het was volledig ongeschonden. Men zou vroeger van een mirakel gesproken hebben. Dit beeld werd destijds door de paters Dominicanen besteld voor hun noodkerkje. Voor de aanmaak ervan deden de paters beroep op beeldhouwer Albert Poels. Deze kunstenaar is voor de meesten van ons bekend voor zijn '*Lange Wapper*' aan het Steen.

Albert Poels, geboren te Berchem op 7 april 1903, groeide op in een kunstenaarsmilieu. Zijn vader was ornamentist die met bekende architecten samenwerkte. Een goed voorbeeld hiervan zijn de beelden aan de gevel van het Sint-Lievenscollege te Antwerpen. Aan hem dankte 'Poelske', zoals men hem steeds noemde, zijn stielkennis. Hij volgde les aan de Kon. Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen en ontwikkelde spoedig een eigen stijl waarbij hij een accuraat vakmanschap koppelde aan een fijn raffinement.

Albert Poels was niet alleen een begaafd kunstenaar maar tevens een beminnelijk en humoristisch man. Dat mocht ik persoonlijk ondervinden wanneer ik hem, ca.50jaar geleden heb ontmoet bij een bezoek aan zijn woonhuis en atelier, aan de Arthur Mattijslei te Bergerhout. Men heeft aan de gevel een gedenkplaat aangebracht en één van zijn werken, namelijk '*Plastische Vormgeving*', siert het kleine pleintje dat voor zijn huis gelegen is. Poels toonde ons (m'n vader zaliger en ik) zijn werken en gaf ons deskundig uit-

leg. Hij vertelde ons dat hij zich aanvankelijk toelegde op kleine werken met een sterk gestileerde synthese van de vormen, waarbij dieren en vooral vogels de voorkeur genoten. Vrij vlug liet hij zich inspireren door het volkseigene en figuren als Reinaart, Tijn en Nele, en Lange Wapper werden zijn geliefdste thema's.

Poels was een diep gelovig man en door zijn religieuze betrokkenheid werden er regelmatig heiligen- en vooral Mariabeelden bij hem besteld. Zo ook het beeld van Onze-Lieve-Vrouw ter Schelde. Het kunstwerk in gebakken aarde, was klaar in 1954, het jaar dat het kerkje werd ingewijd.

De kunstenaar heeft Maria hier voorgesteld als een Vlaamse vrouw, zonder sluier of kroon en met het haar in vlechten. Zij zit aan de Scheldeoever met het kabbelende water aan haar voeten en een anker achter haar, waarvan we slechts één punt onderaan links kunnen zien. Zij kijkt licht glimlachend en goedmoedig naar een bootje dat ze in haar rechter hand houdt. Het symboliseert als het ware de voorspraak die ze bij haar Zoon afsmeekt voor alle schepen die de Schelde bevaren. Over het scheepje hangt een rozenkrans als wil ze de schippers de raad geven dit gebedsnoer best te gebruiken op hun tocht.

Haar linkerhand ligt beschermend rond de H. Christoffel die met zijn voeten in het water staat. De legendarische heilige houdt zijn staf in de rechterhand en het kindje Jezus zit op zijn linkerschouder. Het is de uitbeelding van de legende waarbij Christoffel, als een soort veerman, arme reizigers en pelgrims over een rivier droeg. Op een zekere dag verlangde een klein kind door hem over het water gedragen te worden. Glimlachend om zulk een lichte last nam hij het kind op zijn schouders, maar spoedig bemerkte hij dat het zwaarder en

zwaarder werd naarmate hij verder door het water ging. Aan de overzijde van de rivier gekomen maakte het kind zich bekend als Jezus Christus, die de ganse wereld met zich meedraagt. Christophorus wat Christusdrager betekent. Hierdoor wordt duidelijk gemaakt dat Maria ook toezicht houdt op alle vormen van overzetten en veren over de Schelde.

Een mooie synthese van het beeld vinden we in het boek *'Beknopte historiek van de Parochie van Onze-Lieve-Vrouw ter Schelde 1963-1988'* van Rik De Winter: *"Dit beeld symboliseert de Moeder van God als beschermvrouw en toevlucht voor de mensen die met de Schelde verbonden zijn, hetzij omdat ze er wonen, er werken en hun brood verdienen, hetzij om er rust of ontspanning te zoeken."*

Het beeld is 90 cm breed en 100 cm hoog. Omdat het van benedenuit wordt bekeken is het in de lengte enigszins uitgetrokken, dit om disproportie te vermijden. Het verschil is duidelijk merkbaar wanneer men de ontwerp-tekening bekijkt of de foto, die werd genomen (op ooghoogte) vóór de deur van Poels' woning.

Albert Poels bracht een indrukwekkend oeuvre tot stand en bekleedt een ereplaats in de rij van talentrijke Vlaamse beeldhouwers. De kunstenaar overleed in 1984.

Jos Dobbeleers

De Prekersstraat

Prekersstraat 2

Helemaal onder: De flink gehavende Madonna afkomstig van de gesloopte woning Prekerstraat 2, hoek Kloosterstraat 119. Door de Stad geborgen in het Hessenhuis (HH. 1743), een foto uit 1970. Het gebouw moest wijken voor de nieuwbouw 'Prekerskazerne'.
Onder: Hetzelfde beeld in restauratie in de Academie, studio C/R steen. - (Foto: C. van der Star, 2004-04-29).

Te zien op de erfgoeddag

Prekersstraat 57

Links onder: Historische foto omstreeks 1970.
Rechts onder: In 2004 herplaatst beeld, zonder console.
Boven: Niet herplaatste console met evangelistensymbolen, onafgewerkt maar al na plastische herstelling (foto 2002). Dit stuk wordt bewaard en zal worden tentoongesteld in Sint-Andrieskerk.

Schatten op zolder...

of de kroonjuwelen van een vroegere Antwerpse Madonna

Als in 1964 het hoekgebouw Hoogstraat en Heilige Geeststraat werd afgebroken, kwam de al van voor 1775 daterende Madonna niet terug bij de nieuwbouw. Naar de mode van de tijd verkoos men een nieuw gekocht neoromaans beeldje te plaatsen. Dat kwam discreet in een gevelnis kant Heilige Geeststraat te staan. In 1968-1969 zou wel de originele houtensculptuur worden overgedragen aan de Merksemse H. Sacramentskerk.

De zilveren juwelen van de oude Madonna behielden de eigenaars, de familie Fierens, zelf. Ze werden zorgvuldig bewaard in een met fluweel gevoerde houten hoedendoos, maar verhuisden uiteindelijk naar de zolder. Daar werden ze recent teruggevonden door de jongste zoon, die ze aan onze vereniging schonk. Zwartgeworden na jaren onbruik, konden ze wel een poetsbeurt gebruiken.

Om het zilveren kantwerk terug zijn oorspronkelijke glans te geven werd beroep gedaan op Annemie Van Hoydonck, een jonge sieraadontwerpster. Onder haar kundige leiding en in een gezellige sfeer zetten zich drie dames – vrienden van de Antwerpse Madonna's – aan het werk. Het hele proces dat de sieraden on-

dergingen wil ik de lezer besparen, het was geen sinecure. Het resultaat was schitterend, zij werden dan ook met liefde opgepoetst! Fier en blij dat wij ons steentje bijdroegen om de lang verborgen feestattributen terug de luister van weleer te kunnen geven.

Deze juwelen o.a. twee kronen, een rozenkrans, een scepter met rozen getooid, twee sleutels, een hart en het Jezuskroontje waren de blikvangers tijdens de tentoonstelling '70 jaar Voor Kruis en Beeld' in de ontvangstruimte van Sint-Andriesskerk. Zij gaven uitdrukking aan de devotie van onze voorouders.

Elly Rouchet-Dedroog

VOORZITTER: Leo baron Delwaide, Antwerpen.

ERELEDEN:

Begga Andries, Berchem – Karel Boeckx, Hoogstraten – Eva Brouwer, Antwerpen – Simon Deckers-Cols, Antwerpen – N.V. Expan 2000, Brussel – Theodora Janssen-Arts, Vosselaar – Gabriella Moortgat, Breendonk – Louis Stas-Donvil, 's Gravenwezel – Georges Van Eessel, Kapellen – Frank Van Oorschot, Kontich.

STEUNENDE LEDEN:

Leo Berndsen-Scholtz, Antwerpen – Dree De Vries, Vilvoorde – Jan Engels, Antwerpen – Robert Holtrust, Essen – NV Imopan, Kontich – Regina Jacobs, Antwerpen – Frans Lauwers, Antwerpen (†) – Anne Marie Smekens-De Vrieze, Schoten – Erik van Alsenoy, Beveren – Gilbert Vandeputte, Berchem – R. Vertriest, Hove – Jacques Wirtz, Schoten.

LEDEN:

Paul Arts, Antwerpen – M. Avonts, Hemiksem – L. Baeck, Wilrijk – J. Baerts, Merksem – Lode Baplue, Brasschaat – André Beckers, Deurne – Jos Berckmans, Wilrijk – Henry Bergsma, Borgerhout – Gerarda Beukelaer, Antwerpen – Magda Beukelaer, Antwerpen – Antoine Blondeau, Zoersel – Jeroen Boel, Waasmunster – Ward Buys, Merksem – Michel Buytaert, Wilrijk – Henri Cant, Deurne – Magda Claesen, Wilrijk – L. Claessens, Antwerpen – M.F. Cloos, Berchem – Jacq. Coens-Charon, Broechem – Maria Cools, Antwerpen – Adrien Coppens, Merksem – Françoise Corluy-Schaffers, Wilrijk – Stefan Croenen, Schilde – Maurice D'Hoore, Boom – Michèle Dauwe-van Doosselaere, Brasschaat – Thierry de Barsy, Antwerpen – De Beukelaer-Portois, Sint-Genesius-Rode – Jozef De Bleser, Merksem – Pierre De Deken, Berchem – Alfons De Meulder, Merksem – Christel De Meulder, Kontich – J.M. De Meulder, Antwerpen – André De Proft, Aalst – Lucas De Ruysser, Antwerpen – Henri De Sagher, Puurs –

Mia De Schamphelaere, Edegem – Eric Deckers, Schoten – Margriet Dedroog, Merksem – R.M. Desmet-Bernad, Antwerpen – Irene Dewaele, Kapellen – Jacques Dierckx, Antwerpen – Guy Diercxsens, Hove – Jos Dobbeleers, Antwerpen – Driessen-Van Rossum, Antwerpen – Ch. Du Bois de Vroylande, Malvoising – M. Du Bois de Vroylande, Beauvechain – Luk Fabré, Wilrijk – Luc Fornoville, Berchem – Freddy Franck, Berchem – Maria Geerinck, Boechout – Gilliot-Cogels, Etterbeek – Baudouin Goeminne, 's Gravenwezel – Paul Govaerts, Merksem – Jean Grobet, Antwerpen – Marc Groetaers, Wilrijk – Jan Gypen, Kontich – Elisa Huysmans, Antwerpen – Georges Impens-Stoot, Antwerpen – Jacques Istas, Schilde – Wieland Janssens, London – Jespers, Antwerpen – KONHEF, Antwerpen – Ghislain Lamiroy-Foket, Hove – Paul Lemmens, Brasschaat – Rosa Lenssens, Berchem – Willy Lucidarme, Nieuwpoort – Bruno Luyten, Puurs – Jozef Marijsse, Merksem – Henriette Mcintyre, Antwerpen – Etienne Meert, Antwerpen – Andre Meeus, Antwerpen – Paul Meulendijks, Deurne – Jan Monballyu-Depraetere, Schoten – Chr. Museum, Berchem – Willem Nollet, Hove – Hugo Nys, Borsbeek – Paula Onghena, Wilrijk – Pieter Oomen, Antwerpen – Johanna Peeters, Deurne – Herman Pepermans, Berchem – Martha Rombouts, Edegem – Jozef Rombouts, Schoten – Freddy Rouchet-Dedroog, Merksem – Sint-Paulusvrienden, Antwerpen – Augusta Sluyts, Antwerpen – Gilberte Smets, Antwerpen – M. Snoeijs-Eilerts, Antwerpen – Paula Sörnsen, Merksem – Paul Steurs, Wilrijk – Jozef Steurs, Antwerpen – Wim Strecker, Antwerpen – André Struyf, 's Gravenwezel – Agnes Suykerbuyk, Kapellen – An Tant, Antwerpen – Jan Valvekens, Antwerpen – Armand Van Bortel, Deurne (†) – Van Boven-Van Herck, Hoboken – Modest Van Camp, Deurne – Joseph van Caster, Antwerpen – Etienne van Caster, Mortsel – Guido Van Damme, Aartselaar – Barones Jean van de Put, Berchem –

Mededelingen

Yves van de Werve de Vorsselaer, Schilde – Guido Van Den Sande, Ekeren – Bertha Van der Elst, Merksem – Hilda Van Gool, Antwerpen – Maria Van Heuckelom, Schilde – Simonne Van Heurck, Antwerpen – Ann Van Houtte, Antwerpen – Ferdinandus Van Hoydonck, Hove – Van Impe-Monte, Morsel – Nicole Van Look, Ekeren – Elza Van Suetendael, Berchem – Vandenhulle-Ruyts, Antwerpen – Vandeplas-Gasia, Antwerpen – Ernest Vanderlinden, Berlaar – G. Vanhalme, Harelbeke – Ronald Vanoystaeyen, Boechout – Rosalia Vekemans, Lier – Chris Verbeeck, Hove – Madeleine Verhoosel, Antwerpen – Josette Verschaeren, Wilrijk – Antoon Verstreken, Antwerpen – Denise Verstrepren, Brasschaat – Vlaamse Kapucijnen, Antwerpen – Marc Wellens, Ekeren – Herman Witters, Merksem – Lucas Zaman, Antwerpen.

Frans Lauwers, medelid van Voor Kruis en Beeld overleed op 17 oktober 2004.

Wij zullen hem missen in zijn bijdragen omtrent de beelden geplaatst in de Sint-Andriesparochie. Van in zijn prille jeugd doorliep hij alle straten van deze wijk.

Armand Van Bortel overleed op 18 februari 2005. De laatste levensjaren waren voor hem een kruisweg. Zo graag had hij nog meegeerkt aan de geliefde madonnabeelden.

In 1993 Antwerpen cultuurstad, werd hij in de krant vermeld als 'Mr. Goldfinger'. Hij bracht bladgoud aan o.a. op de Madonna van het stadhuis en de andere beelden van de Grote Markt. Het kruis en de torenhaan van de Kathedraal schitterden door zijn hand.

Aan beide families onze oprechte deelname in hun rouw.

Info en colofon

Vrienden van de Antwerpse Madonna's ter ondersteuning van de werking van de vereniging 'Voor Kruis en Beeld' vzw, Lange Lozanastraat 92, 2018 Antwerpen.

Een jaarlijks lidmaatschap kost € 30, steunende leden betalen € 125 en ereleden €250 (fiscale aftrek mogelijk). Storten kan op het rekeningnummer 000-00 00 004-04 van de Koning Boude-wijnstichting, Brederodestraat 21 Brussel, met vermelding *Voor Kruis en Beeld (vriendenkring)*.

Lay-out: Wim Strecker, info@strecker.be – www.strecker.be (Beeld en document)

Fotoverantwoording:

kaft: Wim Strecker – p. 2: Carolien van der Star – p. 3, midden: Kim Raymakers; p. 3, onder (slang, detail): Geneviève Hardy – p. 4-5, interieur Sint-Andrieskerk: Claire Baisier; p. 5, Madonna Ossenmarkt, Calvarie Rodestraat: Wim Strecker – p. 6, lantaarn Sint-Annakapel, Keizerstraat: Wim Strecker – p. 7, boven: Kim Raymakers; p. 7, onder: Wim Strecker – p. 8: Wim Strecker; historische foto Venusstraat: Provincie Antwerpen, Dienst Cultureel Erfgoed; grafiek André Vlaanderen: verzameling Voor Kruis en Beeld – p. 10-11: Wim Strecker, 2002 – p. 12, Prekersstraat 2, boven: Carolien van der Star; ib. onder, Archief Voor Kruis en Beeld; p. 12, Prekersstraat 57, boven en rechtsonder: Wim Strecker; ib. linksonder: Archief Voor Kruis en Beeld – p. 13, boven, Madonna Hoogstraat ca. 1934: Archief Voor Kruis en Beeld; p. 13, onder: Freddy Rouchet – p. 16: Wim Strecker.

Niet van de minsten...

Drie niet zo in het oog lopende Antwerpse Madonna's worden binnenkort deskundig gerestaureerd.

Aan de stille parel van de Wiegstraat loopt haast eenieder voorbij, maar dat gaat veranderen. Eens opgefrist zal duidelijk blijken welk een uitzonderlijk fraaie sculptuur als een schat verborgen lag onder een decennia-oude vuilkorst. Ontdek nu nog even zelf deze gemaskeerde schoonheid, bedenk dan meteen hoe het zou kunnen worden. Toch prachtig, niet?

Zo'n denkoefening kan helaas niet met de beelden die al zijn afgenomen bij renovatie of nieuwbouw.

De 'Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën' van de Kaasbrug, en ook haar zusterbeeld, de 'Moeder van Smarten' van de Lange Winkelstraat, blijven afwezig tot aan hun herplaatsing. Beiden komen pas na

restauratie terug, maar wel beter dan ooit. Wees zeker, ze zullen nadien nooit meer vergeten worden. Hun historische betekenis is te groot, maar dat is een lang verhaal.

Hoewel niet zo oud, mogelijk 19de-eeuws, en niet van zo'n hoog artistiek peil als hogergenoemd beeld, zijn beiden omwille van de voorstelling uitzonderlijke gevelbeelden. Hun betekenis gaat terug op een zeer oude cultuurlaag.

Lees in een volgende Nieuwsbrief hoe de vork aan de steel zit met héél onverwachte invalshoeken en wendingen. Saaie Madonna's, vergeet het maar!

Wim Strecker

Boven: Kaasbrug 8 (foto 2002)
Rechts: Wiegstraat 3 (foto 2005)
Onder: Lange Winkelstraat 32 (foto 2002)

